ARCHEOLOGIENOTA

ROESELARE GITSESTRAAT
(prov. WEST-VLAANDEREN)

PROGRAMMA VAN MAATREGELEN

Auteurs: Bert ACKE, Bart BARTHOLOMIEUX, Tina BRUYNINCKX, Mieke VAN DE VIJVER

Monument Vandekerckhove nv
Oostrozebekestraat 54
8770 INGELMUNSTER

Afdeling Archeologie
Projectcode: 2016E74

- **Administratieve gegevens**

➔ Initiatiefnemer: Matexi Projects nv, Franklin Rooseveltlaan 180, 8790 Waregem
➔ Erkende archeoloog: Bart Bartholomieux, OE/ERK/Archeoloog/2016/00127
➔ Erkende archeoloog rechtspersoon: Monument Vandekerckhove nv, Oostrozebekestraat 54, 8770 Ingelmunster, OE/ERK/Archeoloog/2015/00031
➔ Locatiegegevens: Roeselare Gitsestraat (zie plan in bijlage 2 en 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)
➔ Lambertcoördinaten: X: 61858, Y: 185509; X: 62022, Y: 185501; X: 62134, Y: 185137; X: 61982, Y: 185115
➔ Kadastergegevens**:** Roeselare, afdeling 1, sectie A, percelen 750b, 800, 806c, 807a, 808, 826b, 827a, 827b2, 827d2, 829a, 829b, 833d, 834, 835b, 835c, 836b, 837a (zie plan in bijlage 3 bij het verslag van resultaten bureauonderzoek)

- **Aanleiding vooronderzoek**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Resultaten vooronderzoek zonder ingreep in de bodem**

➔ zie het verslag van resultaten bureauonderzoek

- **Gemotiveerd advies**

Het uitgevoerde bureauonderzoek is volledig, alle relevante beschikbare bronnen zijn teruggevonden en zijn geraadpleegd. Op basis van het verslag van resultaten van het bureauonderzoek kan gesteld worden dat:

- er geen redenen zijn om aan te nemen dat het projectgebied verstoord is in het verleden;
- er een hoge verwachting is voor de aanwezigheid van archeologische sporen uit ondermeer de metaaltijden, de Romeinse periode en de middeleeuwen;
- de voorziene verkaveling, met bijhorende wegenis en infrastructuur, zal resulteren in een vernieling van het archeologische bodemarchief;
- de onderzoekssituatie een site zonder complexe verticale stratigrafie betreft.

Omwille van bovenstaande redenen wordt geconcludeerd dat voor het volledige projectgebied een verder vooronderzoek noodzakelijk is. Gezien de topografische ligging, de bodemgesteldheid en de aard van de te verwachten archeologische sporen is

een ingreep in de bodem door middel van proefsleuven de meest aangewezen methode. Een landschappelijk bodemonderzoek, een geofysisch onderzoek, een veldkartering en archeologische booronderzoeken zullen weinig tot niks bijdragen aan het beantwoorden van de onderzoeksvragen en worden niet weerhouden in het kader van dit project. Dit wordt hieronder gemotiveerd.

	Mogelijk	Nuttig	Schadelijk	Noodzakelijk
Landschapppelijk bodemonderzoek	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de bodemopbouw)	Nee	Nee
Geofysisch onderzoek	Ja	Nee (de verwachte sporen en de bodemgesteldheid zijn niet van die aard dat een geofysisch onderzoek nuttig is voor deze site)	Nee	Nee
Veldkartering	Ja	Ja (kan een bijdrage leveren aan het detecteren van sites uit diverse periodes)	Nee	Nee
Verkennend archeologisch booronderzoek	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de aan-/afwezigheid van steentijdsites)	Nee	Nee
Waarderend archeologisch booronderzoek	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de aan-/afwezigheid van steentijdsites)	Nee	Nee
Proefsleuven en proefputten	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de aan-/afwezigheid van sites met grondsporen)	Ja	Ja
Proefputten in functie van steentijdsites	Ja	Ja (kan meer duidelijkheid bieden over de aan-/afwezigheid van steentijdsites)	Ja	Nee

Figuur 1: Schematisch overzicht tot het bepalen van de onderzoeksstrategie volgens hoofdstuk 5.3 van de Code van Goede Praktijk.

In figuur 1 wordt gesteld dat diverse onderzoeksmethodes nuttig zijn, maar dat enkel een proefsleuvenonderzoek noodzakelijk is. Enkel met deze methode kunnen alle onderzoeksvragen beantwoord worden, wat maakt dat dit de optimale methode is voor wat betreft kosten en baten. Landschappelijk bodemonderzoek, verkennend en waarderend archeologisch booronderzoek en proefputten in functie van steentijdsites worden niet noodzakelijk geacht omdat de kans op steentijdsites laag wordt ingeschat (zie verder, plan van aanpak) en omdat ze niet alle onderzoeksvragen kunnen

beantwoorden. Op basis van deze lage inschatting zou het wel uitvoeren van deze methodes niet te verantwoorden zijn wat betreft kosten en baten. De veldkartering wordt niet weerhouden omdat deze methode wel een indicatie kan geven voor de aanwezigheid van sites uit diverse periodes, maar geen uitspraken kan doen over de aard, bewaringstoestand, exacte ligging en omvang van die sites. Naar kosten-baten toe is dit dus ook geen aan te raden methode.

Hieronder worden de voorwaarden beschreven waaraan deze prospectie met ingreep in de bodem dient te voldoen. Het uitgestelde traject is noodzakelijk omdat de gronden op dit moment niet beschikbaar zijn voor onderzoek. De initiatiefnemer plant op deze locatie een nieuwe verkaveling, maar is op heden nog geen juridische eigenaar van de gronden. Momenteel zijn de percelen nog in gebruik als langbouwgrond. Centraal staat een hoeve met verschillende bijgebouwen. Deze constructies zullen worden gesloopt na het verkrijgen van de vergunning en dit ook volgens aansnijdingen van de gronden van een eventuele volgende fase.

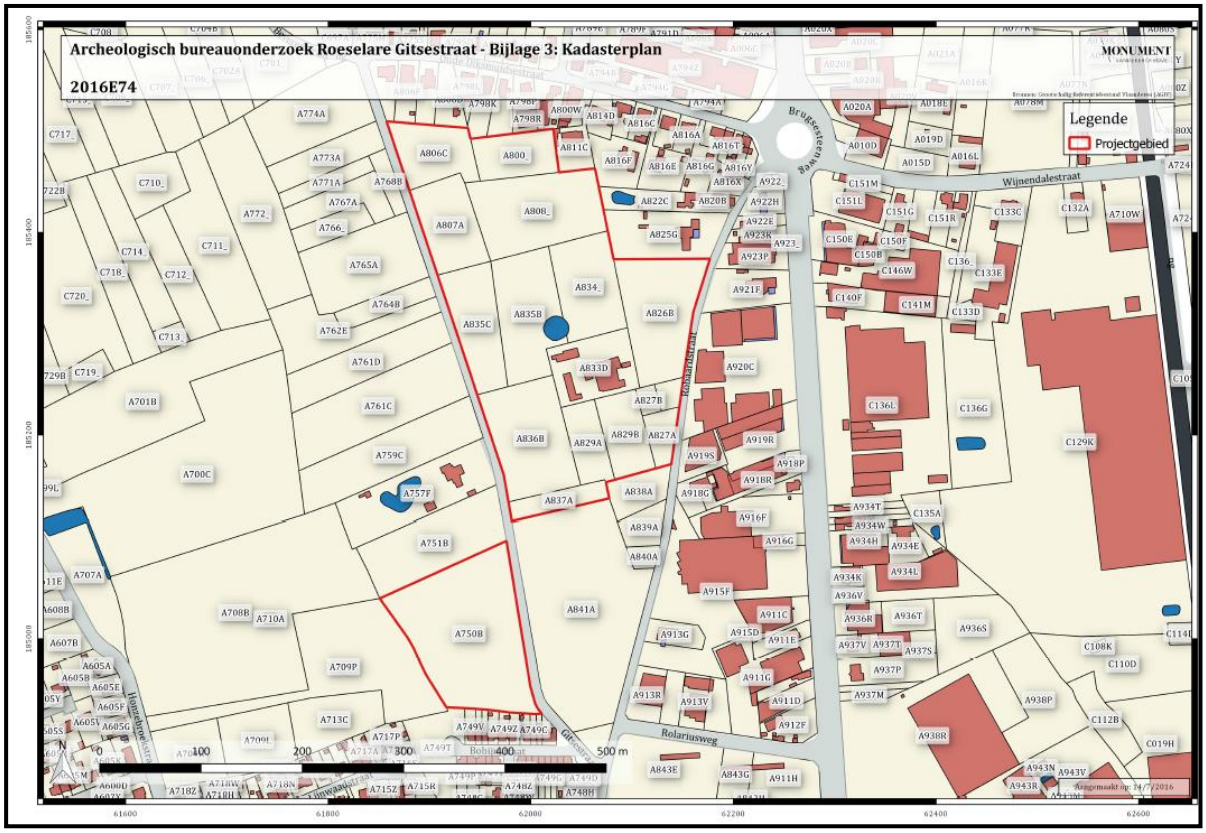
- **Planafbakening**

De totale site, met een oppervlakte van 87 549m^2, dient onderzocht te worden door middel van proefsleuven (zie figuur 1).

- **Vraagstelling**

Het doel van het onderzoek is om te achterhalen of er op het terrein één of meerdere archeologische sites aanwezig zijn. Hiertoe worden volgende (niet-limitatieve) onderzoeksvragen voorgesteld:

- ➔ Hoe is de bodemopbouw?
- ➔ Zijn er archeologische sporen en/of artefacten bewaard? Zo ja, tot welke archeologische periode(s) behoren deze?
- ➔ Wat is de bewaringstoestand van de sporen en/of artefacten?
- ➔ Wat is de aard van de sporen en/of artefacten (bewoning, funerair, ambachten,…)?
- ➔ Kunnen er archeologische sites afgebakend worden?
- ➔ Is er verder archeologisch onderzoek nodig? Zo ja, specifieer.

Figuur 1: Afbakening van de te onderzoeken zone (rood omlijnd) geprojecteerd op de kadasterkaart.

- **Plan van aanpak**

De methode van continue sleuven wordt gebruikt:

➔ parallelle proefsleuven ononderbroken over het volledige oppervlak van de betrokken percelen;
➔ de afstand tussen de proefsleuven bedraagt niet meer dan 15m (van middenpunt tot middenpunt);
➔ de proefsleuven zijn 1,80;
➔ de sleuven zijn bij voorkeur noord-zuid georiënteerd, op die manier is er het meeste kans om sporen van oude landelijke gebouwen (die in de metaaltijden, Romeinse periode en middeleeuwen hoofdzakelijk oost-west zijn georiënteerd) aan te snijden.

Er worden extra volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters aangelegd om beter inzicht te krijgen in de aard van de aangetroffen archeologische sporen. Er wordt 10% van de onderzoekbare oppervlakte opengelegd door middel van sleuven (8754,9m², of 4863,83

Figuur 2: Vooropgesteld sleuvenplan.

lopende meter bij een sleufbreedte van 1,8m) en 2,5% door middel van volgsleuven, dwarssleuven of kijkvensters (2188,73m^2). Op die manier is er een maximale info voor een minimale kost. Ook de zone van de te slopen boerderij dient onderzocht te worden. Bij voorkeur wordt het sleuvenonderzoek dan ook uitgevoerd na de sloop, indien dit niet mogelijk zou zijn dan dient deze zone in een latere fase gesleufd te worden. De sleuven worden onderbroken ter hoogte van de bestaande vijver, aangezien deze geen historische waarde heeft (komt pas voor vanaf de 20ste-eeuwse kaarten) (zie figuur 2).

Zowel het veldwerk als de verwerking en rapportage dienen te voldoen aan de methodiek zoals beschreven in de Code van Goede Praktijk. Het proefsleuvenonderzoek moet niet uitgevoerd worden indien de geplande bouwwerken, waarvoor deze archeologienota wordt opgesteld, niet zullen worden uitgevoerd. Het onderzoeksdoel is succesvol bereikt indien de vraagstelling kan beantwoord worden. Het gefundeerd kunnen beantwoorden van de vraagstelling is dus het evaluatiecriterium aan de hand waarvan de erkende archeoloog zal bepalen of het onderzoeksdoel succesvol bereikt is.

De grond wordt gescheiden afgegraven en gestockeerd naast de sleuf. Het dichten gebeurt op zo'n manier dat de originele bodemopbouw opnieuw bekomen wordt en dat de draagkracht van de bodem minstens gelijk is aan de draagkracht voorafgaand de start van het veldwerk.

Indien er echter een steentijdsite wordt aangetroffen tijdens het proefsleuvenonderzoek, dan moet de onderzoeksmethode aangepast worden. De kans op het aantreffen van dergelijke site wordt echter laag ingeschat. Archeologisch zijn er in de ruime omgeving enkele vondsten uit de steentijden gekend, maar in de zeer directe omgeving zijn er, ondanks meerdere grootschalige proefsleuven- en opgravingsprojecten van tientallen hectare in de periode 2014-2016 en ondanks een mogelijke gunstige landschappelijke ligging op hoger gelegen gronden nabij enkele waterlopen, geen steentijdsites aangetroffen. Op basis van deze argumenten wordt een lage kans op steentijdsites toegekend.

Steentijdvondsten *in situ* worden in eerste instantie driedimensionaal ingemeten en nog tijdens het veldwerk ter evaluatie voorgelegd aan een deskundige, zodat een verdere terreinwaardering (via boringen, evaluatie van bewaring bodemprofiel, enz.) kan uitgevoerd worden. Er wordt meteen aandacht besteed aan een grondige evaluatie van het bodemprofiel met het oog op bewaringstoestand. Dit laatste dient te gebeuren via een systematische registratie (elke 20 tot 50m) van het bodemprofiel met een gedetailleerde bespreking van de horizonten. Er wordt een kaart opgemaakt met

aanduiding van de zone(s) die relevant is/zijn voor een aanvullend booronderzoek. Daarnaast wordt verwezen naar de bepalingen rond steentijdsites en methodes van onderzoek hiervan zoals opgenomen in de Code van Goede Praktijk.[1]

- **Gewenste competenties**

Het veldwerk wordt uitgevoerd door minstens 2 gediplomeerde archeologen, die permanent op de site aanwezig zijn. Daarnaast wordt conform de Code van Goede Praktijk een aardkundige betrokken bij het veldwerk, deze dient echter niet permanent op het terrein aanwezig te zijn.

➔ Minstens één van de uitvoerende archeologen dient ten minste 220 werkdagen veldervaring te hebben met onderzoek op zandleembodems.
➔ Minstens één van de uitvoerende archeologen moet beschikken over een ruime kennis betreffende grondsporen en vondstmateriaal uit de metaaltijden en de Romeinse en middeleeuwse periode.
➔ Beide archeologen dienen te beschikken over minstens 20 werkdagen veldervaring wat betreft proefsleuvenonderzoek in landelijk gebied.
➔ De aardkundige moet beschikken over aantoonbare ervaring met archeologisch onderzoek op zandleembodems.

- **Voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk**

Er zijn geen voorziene afwijkingen ten aanzien van de Code van Goede Praktijk.

[1] Het aantreffen van een steentijdsite is een 'indien'-verhaal. Het aantreffen van zo'n site wordt laag ingeschat, maar indien er toch zo'n site wordt aangetroffen, dan moet de erkende archeoloog die het proefsleuvenonderzoek uitvoert op basis van de specifieke vondsten en waarnemingen op het terrein zelf de juiste inschatting maken voor boorgrid, welke type boringen, enz. In dit programma van maatregelen wordt het algemene kader aangegeven waarop moet gelet worden. De mogelijkheid voor een steentijdsite kan zich op diverse wijzen manifesteren (via een goedbewaarde bodemopbouw, via losse artefacten in de bouwvoor, via *in situ* concentraties,…) die elk hun eigen onderzoeksmethode vragen, waardoor het niet wenselijk is om op voorhand een vastgelegd stramien hiervoor te gaan bepalen.